

Ankara Üniversitesi
VETERİNER FAKÜLTESİ
DERGİSİ

A. Ü. Veteriner Fakültesi tarafından üç ayda bir neşredilir

Cilt : VIII

1961

No. : 2

Merhum Ord. Prof. Şevki AKÇAY

**MERHUM Ord. Prof. ŞEVKİ AKÇAY AİLESİ BİR ARMAĞAN
İHDAS ETTİ**

Geçen nüshamızda ölüm haberini teessürle verdiğimiz' merhum hocamız Ord. Prof. Şeyki Akçay'ın sayın eşi Meliha Akçay ve kızları Dr. Selmin Akçay, Veteriner Fakültesinde, her yıl, aile büyüklerinin

anılmasını sağlamak ve öğrencileri daha çok çalışmaya teşvik etmek amacıyla «Ord. Prof. Şevki Akçay Armağanı» adı altında bir armağan ihdas etmişlerdir. 1000 Türk lirası değerinde olan bu armağan her yıl fakülteyi en başarılı bir şekilde bitiren ve merhumun okuttuğu Patolojik - Anatomi dersinden en iyi notu alan bir Veteriner Hekime törenle verilecektir.

Bu münasebetle ilk tören, 28.4.1961 Cuma günü saat 16 da, Milli Eğitim Bakanı, Ankara Üniversitesi Rektörü, Fakülte Dekanları, merhumun eşi ve kızı, askeri, sivil bir çok meslekdaşların huzuriyle, fakültemizde yapılmıştır. Yapılan konuşmalardan sonra 1959 - 1960 yılının en başarılı mezunu olan Veteriner Hekim Cafer Serteser'e Akçay armağanı Sayın Bayan Meliha Akçay tarafından verilmiştir.

Bu asil jesti takdirle karşılar merhumun sayın eşi ve kızına şükranlarımızı arz ederiz.

DEKAN PROF. Dr. HASAN BAŞKAYA'NIN KONUŞMASI

Sayın Bakan, Sayın Rektör, Sayın Misafirlerimiz, Sayın Arkadaşlarım ve Sevgili Öğrenciler,

Merhum hocamız Ord. Prof. Şevki Akçay adına muhterem ailesi tarafından ihdas edilen armağanın tevdi münasebetile tertiplediğimiz töreni şerefliendirdiğinizden dolayı hepimize Fakültem adına hoş geldiniz der, şükranlarımı arz ederim.

Törenimize başlamadan önce sizleri aziz Atatürk'ün, hürriyet şehitlerimizin ve merhum hocamızın ruhlarını taziz için iki dakika ihtiram duruşuna davet ediyorum.

Rahmetli hocamız uzun yıllar memlekete yüzlerce değerli Veteriner Hekim yetiştirdikten, modern bir Patoloji Kürsüsü kurduktan, bilim dünyasına değerli ve büyük bir neşriyat listesi hediye ettikten sonra dört yıl önce emekliye ayrılmıştı. Bir fani için yapılması gereken bütün vazifeleri Üniversite içinde ve dışında liyakatle başardıktan sonra tam bir huzur içinde ömrünü geçirirken hocamızın beklenmedik ölümü hepimize elem vermiştir. Kendisine tanrıdan rahmet dileriz.

Sayın Akçay ailesi tarafından merhumun adına bir armağan ihdası düşünülmüş ve 1000 lira değerindeki bu armağanın, her yıl Patoloji dersinden en iyi not alan ve Fakültemizden birincilikle mezun olan bir öğrenciye verilmesi teklif edilmişti. Profesörler Kurulumuz bu asil ve örnek hareketi büyük bir takdirle karşılamıştır. Ancak 1959/1960 ders yılı armağanının tevdi bazı sebepler dolayısıyla bu güne bırakılmıştır.

Sayın Akçay ailesine bu asil davranışlarından ötürü Fakültem adına şükranlarımı arzetmeyi en zevkli bir vazife bilirim. Armağan vesi-

lesile hocamızın aziz hatırası daha canlı olarak nesilden nesile yaşatılacak ve manevi değeri çok yüksek olan bu asil hareket, öğrencilerimizi çalışmaya ve yarışmaya teşvik edecektir.

1959/60 ders yılında Patoloji dersinden en iyi notu alarak Fakültemizi birincilikle bitiren Veteriner Hekim Cafer Serteser'e bu armağanın verilmesi bir komisyonca kararlaştırılmış bulunmaktadır. Genç meslektaşımızı bu başarısından dolayı tebrik ederek hepinizi tekrar hürmetle selâmlar, sözü rahmetli hocamızın talebesi asistanı ve yakın mesai arkadaşı Patoloji Kürsüsü Profesörü Sayın Dr. Mahir Pamukçu'ya bırakırım.

PROF Dr. MAHİR PAMUKÇU'NUN KONUŞMASI

Sayın Hocalarım ve Kıymetli Misafirlerimiz,

Ord. Prof. Şevki Akçay ailesi tarafından tesis edilen «Ord. Prof. Şevki Akçay Armağanı»nı patolojide en başarılı bir öğrenciye vermek üzere toplanmış bulunuyoruz. Bu armağanın mânası üzerinde durmadan önce sayın hocam Şevki Akçay'ın biyografisi, şahsiyeti ve eserleri hakkında bir kaç söz söylememe müsaadelerinizi istirham ederim.

Merhum Şevki Akçay 1888 yılında İzmir'de doğmuştur. İlk tahsilini İzmir'de, Orta ve Lise öğrenimini ise İstanbul'da Kuleli askeri lisesinde tamamlamıştır. 1912 yılında Askeri Veteriner Okulunu birincilikle bitirdikten sonra üsteğmen olarak Balkan savaşına katılmıştır. Bu sırada 10. Ordu süvari alayında çıkan ruam hastalığı ile nakliye kolunda baş gösteren sığır vebasıyla yapılan mücadeleye katılmıştır. 1913 de yüzbaşı rütbesiyle Askeri Veteriner Okulunda Histoloji muallimliğine tayin edilmiştir. I. Dünya savaşında Çanakkale ve Şark cepheğinde görev almıştır. Millî mücadeleden sonra İstanbul'da askeri ve mülki veteriner okullarının birleştirilmesiyle meydana gelen Yüksek Veteriner Okulunda Histoloji, Embryoloji, Patolojik anatomi ve et muayenesi dersleri öğretmenliğine tayin edilmiştir. 1925 yılında bu derslerin müderrisliğine yükseltilmiştir. 1927 yılında görgü ve bilgisini artırmak için Tarım Bakanlığı tarafından Almanya'ya gönderilmiştir. 1930 da yurda dönerek Yüksek Veteriner Okulundaki eski görevine devam etmiştir. 1933 yılında Yüksek Ziraat Enstitüsü bünyesi içinde kurulan Veteriner Fakültesine patoloji doçenti olarak tayin edilmiştir. Çeşitli akademik kademelerden sonra 1944 te Ordinarius Profesörlüğe atanmıştır.

Şevki Akçay hocamız 46 yıl gibi uzun meslek ve tedris hayatına maliktir. 1958 yılında 70 yaşını doldurduğu için emekliye ayrılmıştır. Uzun ve yorucu bir çalışma süresinden sonra istirahat etmek için ilk fırsatı bulmuş olan hocamıza ecel aman vermemiş ve 1959 yılı Şubat

ayında gözlerini hayata kapamıştır. O'nun aziz hatırası karşısında tazimle eğilirim.

Ord. Prof. Şevki Akçay tedaris hayatı boyunca beş ders kitabı, otuz beş araştırma ve monograf yayınlamıştır. Araştırmalarından bir kısmı Fransızca ve Almanca olarak yabancı mesleki dergilerde ve milletlerarası kongre raporlarında neşredilmiştir. Şevki Akçay mesleki faaliyetleri yönünden Yurd içinde ve dışında tanınmış değerli bir ilim adamımızdır.

Şevki Akçay'ı yakından tanımak fırsatını bulmuş bir talebesi ve mesai arkadaşı olarak bendeniz bu büyük ilim adamının hususiyetleri üzerinde durmak ve O'nu bu özellikleriyle mütalâa etmek istiyorum. Şevki Akçay, bir öğretici olarak tetkik edilirse görülür ki: Merhum hocamız, en iyi bir öğreticinin bütün vasıflarını haiz bulunmaktaydı. Dersleri sistemli ve daima yenilikler getirirdi. Öğrencilerinin ilgisini çekmek için ders takrirlerini hatıralarıyla süsler ve esprilerle bezirdi. Derslerinde ve eserlerinde öz türkçe terimleri kullanmaktan büyük bir zevk duyardı. Yalnız veya müşterek olarak yayınladığı travaylarda bu konu üzerinde özellikle dururdu. Zaman zaman «Mahir sen daha çok Osmanlıca yazıyorsun» diye bana takılırdı. Bu serzeniş ve ikazlarında büyük bir inancın samimiyeti sezilirdi. Terimlerin türkçeleştirilmesinde çok ısrar ederdi. Dil Kurumunun bütün yayınlarını takibeder ve yazılarında bunlardan çok faydalanırdı. Hocamız Lisede ve Yüksek Veteriner Okulunda arapça ve farsça terimleri öğrenmiş olmasına rağmen bunların yerine türkçelerini koymak için büyük bir gayret sarfederdi. Bu çaba geçici bir hevesin belirtisi değildi. Davaya kalpten inanmış ve ona samimiyetle bağlanmıştı. Şevki Akçay, derslerinde milli davalara büyük bir yer verirdi. Memleket konuları üzerine sık sık eğilirdi. Dersleri bu mecraya girdiği zaman çok heyecanlanır, gençliğin ödevlerini sayar ve öğrencilerin daha fazla ülkücü olmaları üzerinde ısrarla dururdu. Hülâsa olarak şunu söyleyebiliriz ki: Ord. Prof. Şevki Akçay, başarılı, ilerici ve ülkücü bir öğreticiydi.

Şevki Akçay hocamızın araştırmacı olarak ayrı bir hüviyeti vardır. Bunu belirgin bir hale koymak için çağdaş anlamda bir araştırmacıda aranacak özellikler üzerinde biraz durmama müsadelerinizi rica ederim.

Bugünkü görüşlere göre bir araştırmacıda şu vasıfların bulunması gerekmektedir:

1. Motivation (= İçgüdü, şevk)
2. Imagination (= İmgelem, Muhayyele)
3. Inspiration (= İçe doğma, ilham)
4. Mysticism (= Gizemcilik, tasavvuf)
5. Contemplation (= Düşünme, tefekkür)

6. Lojik (= mantık)
7. Curiosité (= Anlama merakı, teccüss)
8. Enthusiasm (= Heyecan)

Bu vasıfları bir araştırmacının eserlerinden az da olsa çıkarmak mümkündür. Sayın hocamızın yayınlarında da bu özellikleri sezmemek kaabil değildir.

Hocamızda Motivation oldukça fazla idi. Mesleğini çok seven Şevki Akçay, bu özelliği sayesinde bir çok araştırma yapmış, mesleğe ve memlekete yararlı sonuçlar elde etmiştir.

Bir çok araştırmacıda bulunan Imagination, Şevki Akçay'da pek az gelişmişti. Hususi hayatında olduğu gibi çalışma alanında da Imagination'a pek az yer verirdi. Hayalden daima uzak kalmış, ve realist olmayâ gayret etmiştir. Bundan dolayı eserlerinde geniş hipotezlere raslamak mümkün değildir. Çoğu zaman observasyonlar arasında karşılıklı bir münasebet yaratmaktan da uzak kalmıştır.

Inspiration yönünden hocamız tetkik edilirse görülür ki merhum Akçay, yanında çalışanlar ve eserlerini okuyan meslektaşlar için daima bir ilham kaynağı olmuştur. Özel görüşmelerinde de aynı özelliği sezme•oldukça kolaydır.

Bir bilginin başarı sağlamasında Mysticism'in büyük bir payı vardır. Hocamız, ruh âleminde tasavvufa çok az yer vermiştir. O'nun ruh âlemini Atatürk ve Atatürk devrimleri doldurmaktaydı. Bu inkılâplara çok bağlı ve milliyetçilik duygularıyla meşbu idi. Dünya görüşlerini ve memleketin yüksek menfaatlarını Atatürk devrimleri açısından görür ve ona kalben bağlanırdı. Bir din adamının oğlu olmasına rağmen O'nun ruhunda kara taassup yerleşmemiştir. O layisisme karşı hayranlık duyardı. Uzun tarihi akışımız içinde taassubun memleketin ilerlemesinde geriletici bir sebep olduğuna inanırdı. Hocamız, yalnız dini taassubu değil aynı zamanda meslek gruplarının taassubunu da hoş karşılamazdı. O'na göre meslek grupları arasındaki bu hal, dini taassup kadar yurda kötülük getirmiştir.

Şevki Akçay, hakiki mânada bir mütefekkirdi. Görüşleri aydın, duyuları samimi ve millî heyecanla doluydu.

Şevki Akçay, bütün davranışlarında Lojik kuralların dışına çıkmaya gayret ederdi. Eserlerinde bilhassa mantığa çok yer verirdi. Ek-santrik düşünce tarzlarına ve his âleminin tezahürlerine pek iltifat etmezdi. İnanmadığı ve ilmi dayanağı bulunmayan hal tarzlarından daima uzak kalmaya çalışırdı. İlmi inançlarını açıklamaktan çekinmezdi. Yalnız bu davranışlarından itidal ve teenniye büyük bir yer verirdi. İlmi münakaşalarda evvelâ dinlemeyi tercih ederdi. Bilimsel görüşüne ve mantığına uymayan hususları O'na kabul ettirmek oldukça güçtü.

Hocamız, bilimsel araştırmada k riositeye çok yer verirdi. Bilindiği gibi tecessüs bir araştırıcı için en lüzumlu bir özelliktir. Buluş ve keşifler tecess s n mahsulüdür. Bundan mahrum olan bir ilim adamının araştırıcı olması mümkün değildir. şevki Akçay, k riositeyi sayesinde mesleğimize bir çok yenilikler getirebilmiştir.

Enthusiasm, başarıların temlini teşkil eder. Çalışma ve araştırma da şevk ve hevesten yoksun bulunan bir bilim adamının iyi bir araştırıcı olabileceğini zannetmek hata olur. Hocamızda bu vasıf çok ve hem de pek çoktu. Emekli oluncaya kadar çalışma enerjisini kaybetmemiş ve orijinal travaylar yayınlamaya devam etmiştir. Emekli olduktan sonra yayınlamayı düşündüğü Listeriose  zerindeki çalışması bunun en büyük bir delilidir.

Buraya kadar özetlemeye çalıştığım hususiyetleriyle şevki Akçay, mesleğimizin yetiştirdiği müstesna ilim adamlarından biridir. Talebesi olarak bizler O'nunla daima  v nd k ve  v neceğiz. O'nun bize bıraktığı eserleri daha ileri götürmeye azimliyiz. Bize karşı gösterdiği yüksek itimada l yik olduğumuzu ispat edeceğiz. Aziz hocam, ebedi istirahatg hında müsterih uyu izindegiz.

şimdi de şevki Akçay armağanı üzerinde biraz durmama m saderelerinizi rica ederim. Bu armağan sayın Akçay ailesi tarafından tesis edilmiştir. Bundan dolayı eşi sayın Meliha Akçay ve kızı Selmin Akçay'a teşekkürlerimi arzederim. Armağanın taşıdığı m na çok büyüktür. Armağan, hocamızın Veteriner mesleğini ne kadar çok sevdiğini ve sevdirdiğini gösteren en büyük bir delildir. Bu armağanla merhumun adı ebedi kılınmış ve öğrencilerin patolojik - anatomi bilim dalında daha başarılı olmaları teşvik edilmiştir. Bu armağan, Veteriner mesleğine kalben bağlanmamış bulunanlara büyük bir ders olacağına şahsen inanıyorum. Hayatı boyunca her yönden bize örnek olmuş bulunan hocam bugün de ailesi vasıtasıyla aynı örneklerden diğer bir şaheserini vermiş bulunuyor. şevki Akçay ailesi böyle bir armağan tesis etmekle mesleğimizde yep yeni bir çığır açmış bulunuyor. Bunun bir çoklarımız için örnek olacağına inanıyorum.